

Dysarthrie

SPROC_SP1a

dysartrie

- neurogenně podmíněná narušená komunikační schopnost
- porucha neuromuskulární exekuce řeči
- narušení subsystémů
- komplexní forma NKS

vymezení

1. neurologický původ – poškození centrálního nebo periferního nervového systému
2. porucha neuromuskulární exekuce
3. komplexní porucha

anartrie

- nejzávažnější poruchy řečových modalit
- praktická ztráta verbální komunikace s okolím
- neschopnost artikulované mluvy
- případně ve spojení s neschopností tvořit hlas – afonií

- možné spojení s dysfagií

dělení

- vývojová
- získaná

etiologie

- ◉ bezprostřední příčiny
- ◉ kortikální, subkortikální a bulbární poškození inervace
- ◉ prenatální, perinatální a postnatální faktory

etiologie

- vývojová
 - mozková obrna
- získaná
 - CMP
 - mozkové tumory
 - kraniocerebrální poškození
 - degenerativní onemocnění CNS

Klasifikace dysartrie

- ◉ dělení podle lokalizace poškození
- ◉ vývojová
- ◉ získaná

vývojová dysartrie

- nejčastěji spojená s MO
- dynamický vývojový proces
- nekonstantní i trvalé poruchy vývoje řečových schopností
- zrání CNS
- celkový aktuální tělesný stav
- stav motorických řečových funkcí

získaná dysartrie

- ⦿ spontánní úprava
- ⦿ přetrvávání obtíží
- ⦿ včasný počátek terapie je podmínkou úspěchu

Hlavové nervy

ve vztahu k ovládání orofaciální oblasti a řeči

- ⊙ *V. nervus trigeminus* – trojklanný
- ⊙ *VII. nervus facialis* – lícní, obličejový
- ⊙ *IX. nervus glossopharyngeus* – jazykohltanový
- ⊙ *X. nervus vagus* – bloudivý
- ⊙ *XII. nervus hypoglossus* – podjazykový

Klasifikace dysartrie

- ◉ dělení podle lokalizace poškození

- ◉ vývojová
- ◉ získaná

kortikální, korová dysartie

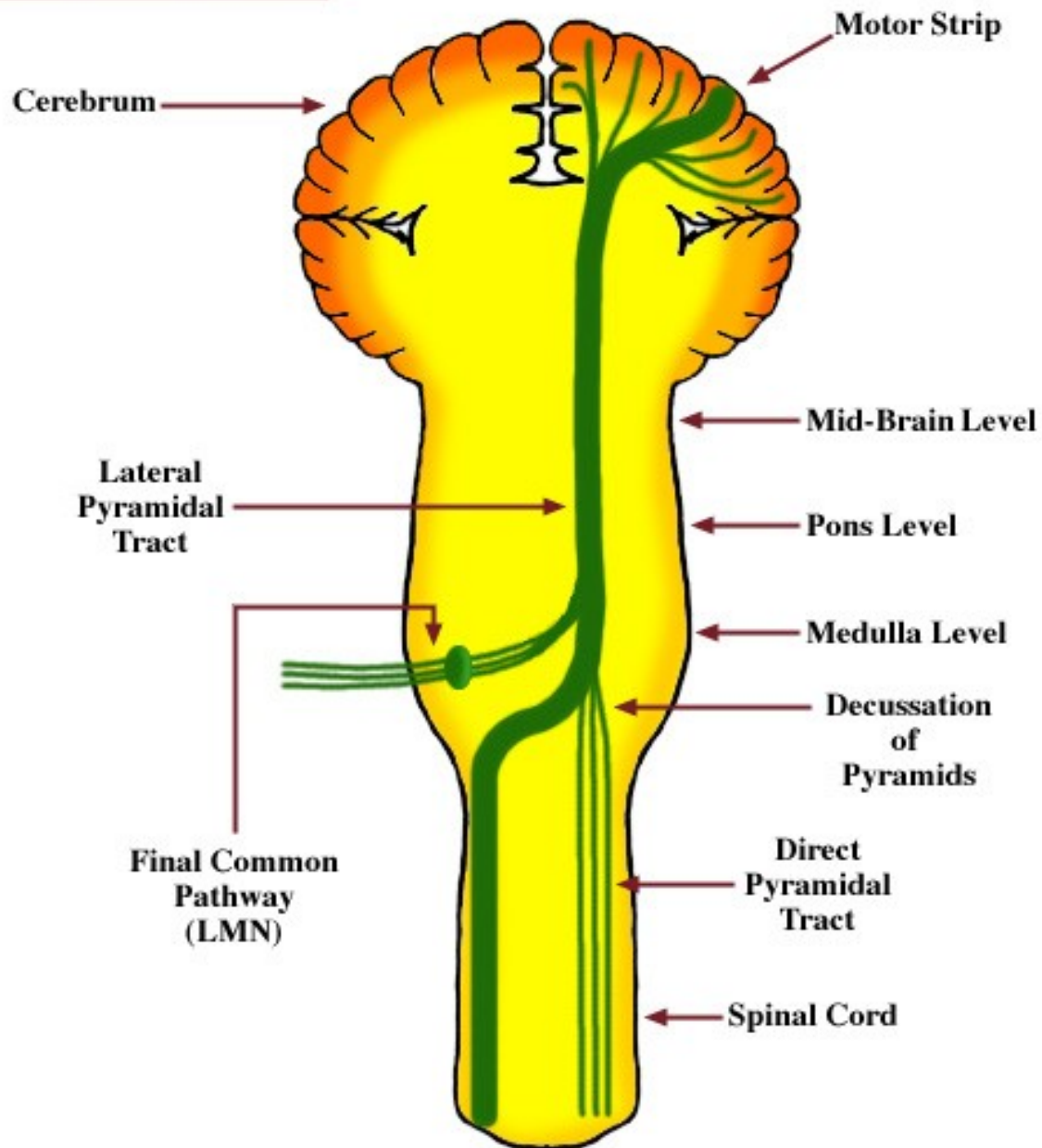
- vzniká poškozením motorických korových oblastí mozku
- artikulace je nejasná, setřelá – námaha
- spastický charakter řeči
- iterace – opakování první slabiky slova

- řeč je doprovázená přídatnými mlaskavými zvuky
- snížená kvalita prozodických faktorů –
- ojedinělý výskyt

pyramidová dysartrie – spastický typ

- porušena pyramidová dráha od buněk v mozkové kůře k jádrům mozkových nervů v bulbu
- porucha centrálního – horního motorického neuronu
- spastická obrna svalstva mluvidel
- výskyt zvýšené nosovosti – špatná vf fce

PYRAMIDAL TRACT

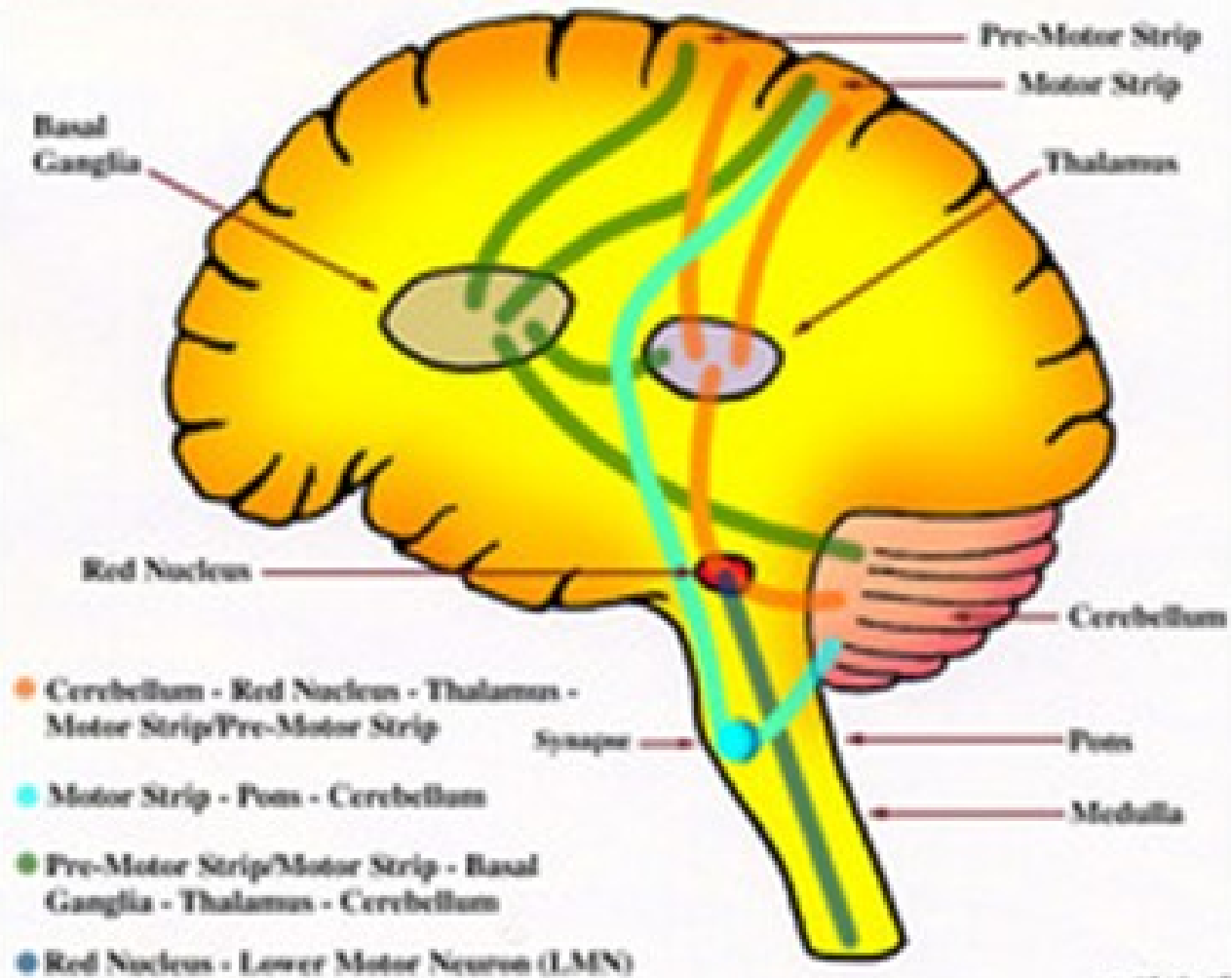

- Snížená intenzita výdechového proudu – ovlivnění kvality hlasu
- mimika narušena – hypomimie, amimie
- „spastický pláč a smích“
- periferní neuron není poškozen – archaické funkce jsou zachovány

extrapyramidová dysartrie

- ⊙ porucha mimokorového systému
- ⊙ porucha podkorových ganglií motorické dráhy
- ⊙ svalový tonus dýchacího, hlasového a řečového systému
- ⊙ hypertonická a hypotonická forma

EXTRAPYRAMIDAL TRACT

a) hypertonická forma

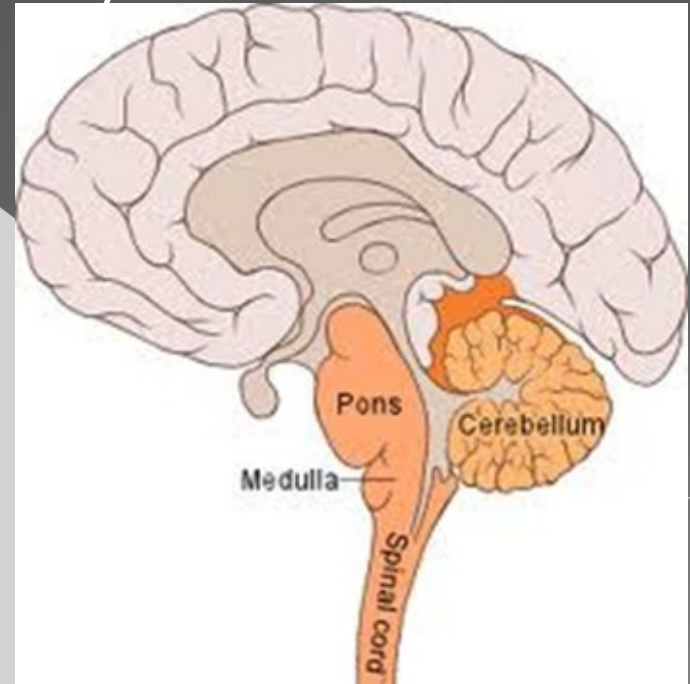
- ◉ pomalá, ztuhlá řeč
- ◉ poruchy hrudního dýchání, časté vdechy během řeči
- ◉ některé hlásky jsou vyráženy
- ◉ narušena fce hlasivek
- ◉ zvýšená nosovost
- ◉ změny tempa a melodie řeči
- ◉ Parkinsonova choroba

b) hypotonická forma

- narušené dýchání – některé hlásky vyrážené, některé zní slabě
- narušena je prozodie, mění se i poloha hlasu

bulbární dysartrie

- následek poškození motorických nervů v bulbu
- porucha typu chabé obrny

- ◉ nedostatečným svalovým napětím je narušena artikulace hlásek, které vyžadují zvýšenou koordinaci a svalové napětí
- ◉ hlas je dysfonický, někdy dochází k afonii
- ◉ objevuje se otevřená huhňavost
- ◉ „hot potato speech“

cerebelární – mozečková dysartrie

- poškození mozečku a jeho drah
- narušena koordinace svalů hrtanu a artikulačních orgánů
- problémy s koordinací volných pohybů
- porucha dýchání
- často se vyskytuje rhinolalia aperta

- Nepřesnost artikulace
- prodlužování hlásek
- Pomalé tempo řeči
- Skandovaná řeč, hezitace
- hlas je tvořen s námahou
- řeč je často nesrozumitelná

kombinovaná – smíšená

- vyskytuje se velmi často
- záleží na tom, jaký motorický systém je narušen

shrnutí narušení

- hybnost, motorika mluvních orgánů
- článkování – artikulace
- respirace
- fonace
- prozodické faktory řeči
- salivace
- polykání - dysfagie

Diagnostika

- neurolog, foniatr, oftalmolog, psycholog, logoped – princip komplexnosti
- neurologické vyšetření
- foniatrické a oftalmologické vyšetření

komplexní logopedické vyšetření dysartrie

- ◉ motorická fce artikulačních orgánů
- ◉ výslovnost jednotlivých hlásek
- ◉ fonematická diferenciacce
- ◉ respirace
- ◉ rezonance
- ◉ fonace
- ◉ prozodické faktory

další oblasti

- příjem potravy a polykání
- velofaryngeální mechanismus
- laryngeální mechanismus
- grafomotorika, motorika
- souhyby těla a mluvidel

principy terapie - dospělí

- včasná péče
- stanovit dlouhodobý reedukační plán
- zlepšit srozumitelnost řeči – praktická řečová komunikace
- obtíže jsou patrné v celém motorickém systému
- koordinace práce se somatickou rehabilitací
- navození uvolněné stabilní polohy a relaxace

principy cvičení

- modifikace cvičení – dechová, fonační, rezonanční, artikulační
- variace v prozódii řeči a jejím využití
- rytmizační a intonační postupy
- využití neverbální komunikace a komunikačních pomůcek
- skupinové formy terapie

Principy terapie u dětí s dysartrií

Zásady rozvíjení hybnosti a řeči

- **zásada vývojovosti**
- **Zásada reflexnosti**
- **Zásada rytmizace**
- **Zásada komplexnosti**
- **Zásada kolektivnosti**
- **Zásada přiměřenosti a individuálního přístupu**

proces polykání

- ◉ vědomá fáze
- ◉ potrava přijatá do dutiny ústní je volní aktivitou zpracovávána – rty, zuby a jazyk
- ◉ vytváří se bolus – sousto, které je polknutím dopraveno do hltanu – farynx

nevědomá fáze

- začíná podrážděním smyslových receptorů v hltanu – podnět k reflexní fázi procesu polykání
- reflexní mechanismy chrání dýchací cesty před vdechnutím potravy
- hrtan se zvedne a hrtanová přiklopka zabrání vstupu potravy do hrtanu
- dýchání se zastaví a potrava vstoupí z hltanu do jícnu
- peristaltickými pohyby se pak dostává do žaludku

- ⦿ dospělý člověk polyká v průběhu 24 h 580x až 2 000x
- ⦿ v bdělém stavu (kromě příjmu potravy a tekutin) polkne 1 – 2x za minutu (závisí na produkci slin)
- ⦿ ve spánku 1x za minutu, přestaneme polykat úplně
- ⦿ <http://www.youtube.com/watch?v=pNcV6yAfq-g>